

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«...» 2024 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ/ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
Педагогічна компонента

для студентів

спеціальності: 122 «Комп'ютерні науки»

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 122.00.01 «Інформатика»

Київ – 2024

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Код ЄДРПОУ 45207965	
Програма № 3447/24	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
	(підписано, печатка)
«...»	2024 р.

Розробники:

Інна ЛЕОНТЬЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (викладач)

Ірина МАШКІНА, кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри комп'ютерних наук Факультету інформаційних технологій та математики Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (гарант освітньої програми)

Керівник практики:

Інна ЛЕОНТЬЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол від ____ . ____ . 2024 р. № ____

Завідувач кафедри

Людмила ХОРУЖА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 122.00.01 «Інформатика»)

Керівник освітньої програми

Ірина МАШКІНА

Робочу програму перевірено

Заступник декана _____ Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

Розробники:

Інна ЛЕОНТЬЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (викладач)

Ірина МАШКІНА, кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри комп'ютерних наук Факультету інформаційних технологій та математики Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (гарант освітньої програми)

Керівник практики:

Інна ЛЕОНТЬЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол від __. __. 2024 р. № __

Завідувач кафедри

Людмила ХОРУЖА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 122.00.01 «Інформатика»)

Керівник освітньої програми

Ірина МАШКІНА

Робочу програму перевірено

Заступник декана

Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (____), «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (____), «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (____), «__» 20__ р., протокол №__

1. Опис програми

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	Денна	Заочна
<i>Навчальна (психолого-педагогічна) практика</i>		
Вид практики	Вибіркова	
Загальний обсяг кредитів/годин	3/90	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістовних компонентів розподілом:	2	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин	90	
Тривалість (у тижнях)	2	
Форма семестрового контролю	залік	
<i>Педагогічна компонента:</i>		
Курс	3	
Семестр	6	
Обсяг кредитів	1,5	
Обсяг годин, в тому числі:	45	
Тривалість (у тижнях)	1,5	
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Бази практики

Відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського університету імені Бориса Грінченка, введеного в дію наказом від 30.11.2023 року № 755 та з метою закріплення теоретичних знань, які були отримані в процесі навчання, формування професійного вміння приймати самостійні рішення в певних виробничих умовах, оволодіння сучасними методами, формами організації знярядям праці в галузі майбутньої спеціальності, скоригувати завдання з урахуванням змішаного формату проходження практики в бік формування завдань на розроблення діагностичного інструментарію, дидактичних матеріалів, створення конспектів аналізів офлайн- і онлайн-уроків, а також інтерактивних занять з урахуванням повітряних тривог тощо. Базами для проходження практики є заклади загальної середньої освіти міста Києва, однак за умови продовження дистанційної форми навчання організації освітнього процесу для здобувачів вищої освіти проходження практики здійснюватиметься у дистанційній формі.

№	ЗЗСО	Контакти
1.	НВК «Домінанта»	м. Київ, Дніпровський р-н, вул. Юності, 3; тел. 543-37-57
2.	Школа № 194 «Перспектива»	м. Київ, Оболонський р-н, вул. Героїв Дніпра, 10 б тел. 412-82-90, 412-82-61
3.	НВК «Спеціалізована школа І ступеня – гімназія № 143»	м. Київ, Оболонський район, вулиця Богатирська, 2Б; (044) 413-44-13, (044) 413-44-14, (044) 419-66-69

* Перелік баз практики є орієнтовний, оскільки їх вибір може корелюватися в залежності від безпекової ситуації, потужності закладу та кількості студентів в академічній групі.

3. Мета та завдання практики

Мета практики: підготовка студентів до успішної професійної діяльності через ознайомлення зі специфікою майбутнього фаху, особливостями діяльності вчителя, придбання первинних професійних умінь та навичок, систематизація набутих студентами теоретичних знань, вироблення вмінь та навичок застосовувати їх на практиці, формування готовності студентів до організації і здійснення освітньої роботи в учнівському колективі, набуття вмінь та навичок, необхідних для вирішення фахових завдань, рефлексії власних особистісних та професійних якостей.

Завдання практики:

- розвиток у студентів здатності розв'язувати різноманітні освітні та науково-методичні завдання з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних особливостей здобувачів освіти;
- розвиток педагогічної спостережливості та педагогічного такту;
- розвиток здатності до вивчення і узагальнення позитивного педагогічного досвіду вчителя;
- вивчення змісту суб'єкт-суб'єктних відносин в системі освітньої діяльності;
- відвідування уроків, позаурочних виховних заходів та участь в їх обговоренні;
- вироблення та вдосконалення вмінь щодо організації психолого-педагогічного спостереження та складання орієнтовного плану інтерв'ю з учителем;
- розвиток стійкого інтересу до майбутньої професії та особистісних якостей, необхідних фахівцю в його професійній діяльності;
- формування загальнокультурних та фахових компетентностей;
- активізація та вдосконалення рефлексивних здібностей студентів щодо навчально-професійної та майбутньої професійної діяльності;
- формування у студентів творчого, дослідницького підходу до професійної діяльності, набуття ними навичок аналізу результатів своєї праці, потреби в самоосвіті;
- вдосконалення навичок грамотного оформлення документації.

4. Результати проходження навчальної практики

Внаслідок опанування змісту навчальної (психолого-педагогічної) практики (педагогічна компонента) у студентів формуються такі загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-3. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел; до критичної оцінки отриманої інформації, використання логіки і раціональних міркувань.

ЗК-8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК-9. Здатність працювати в команді, брати на себе відповідальність за виконання спільних робіт; уміння вести дискусію, аргументовано відстоюючи свою точку зору

ЗК-10. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК-11. Здатність приймати обґрунтовані рішення й обґрунтовувати запропоновані рішення на сучасному науково-технічному й професійному рівні

ЗК-12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, представляти результати роботи.

ЗК-13. Здатність діяти на основі етичних міркувань

ЗК-15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Внаслідок виконання завдань навчальної (психолого-педагогічної) практики студенти набувають і вдосконалюють такі додаткові спеціальні (фахові) компетентності:

ДСК-1. Здатність використовувати знання з психології, педагогіки, математичних, інформатичних дисциплін, методики навчання математики, українознавчих та світоглядних дисциплін для забезпечення належного рівня викладання відповідно до діючих навчальних програм, дотримуючись вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

ДСК-2. Здатність моделювати та організовувати процес навчання; спроможність обирати необхідні засоби, форми і методи організації діяльності учнів, в тому числі учнів із особливими потребами, проектувати та створювати власні навчальні продукти й ресурси; впроваджувати сучасні навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід

Програмними результатами виконання завдань навчальної практики є:

РН 18 - усно й письмово спілкуватися рідною та іноземною мовою з професійних питань, зокрема, представити комплексну інформацію, викласти ідею, пояснити суть проблеми (задачі), спосіб розв'язання та результат; читати спеціальну літературу іноземною мовою, знаходити, аналізувати та використовувати інформацію з різних довідкових джерел

РН 19 - дотримуватися норм здорового способу життя, досягати результатів, контролювати свій фізичний та психічний стан

ДРН-1. Уміти планувати навчання інформатики відповідно до діючих навчальних програм, дотримуючись вимог Державного стандарту базової і повної середньої освіти, з використанням різних організаційних форм та засобів навчання, визначати функції, мету та задачі навчання інформатики, готувати і проводити уроки різних типів, в тому числі у дистанційному форматі

5. Структура практики

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Розподіл годин між видами робіт
Етап I. Розроблення плану і визначення змісту практики	
Участь в установчій конференції	1
Ознайомлення з програмою, завданнями, формами звітності з практики	2
Розроблення Індивідуального плану проходження практики	2
Разом	5
Етап II. Виконання завдань за планом практики	
Спостереження та аналіз (за схемою) чотирьох уроків інформатики на вибір	20
Складання плану та проведення портретного інтерв'ю учителя інформатики	20
Виконання завдання 3 (на вибір)	20
Виконання завдання 4 (на вибір)	20
Разом	80
Етап III. Підсумки навчальної практики	
Рефлексія результатів проходження практики, її доцільності щодо формування власних фахових компетентностей, окреслення кола проблемних питань та шляхів їх вирішення	2
Формування комплекту звітних матеріалів про виконання завдань практики та завантаження їх в ЕНК	2
Участь в звітній конференції	1
Разом	5
Разом за навчальним планом	90

6. Зміст практики.

6.1. Особливості організації і проведення практики.

Навчальна (психолого-педагогічна) практика студентів є складовою частиною професійної підготовки фахівців освітнього рівня першого (бакалаврського) і згідно з навчальним планом організовується у VI семестрі загальною тривалістю 1,5 тижня. Науково-методичною основою для проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики є прослухані студентами навчальні курси «Психологія» та «Педагогіка» та досвід, набутий під час інших видів практик.

Відповідно до положення «Про проведення практики студентів Київського університету імені Бориса Грінченка» № 828 від 21.12.2018 року навчальна практика передбачає закріплення студентами теоретичних знань, які були отримані в процесі навчання, формування професійного вміння приймати самостійні рішення в певних виробничих умовах, оволодіння сучасними методами, формами організації знярядям праці в галузі майбутньої спеціальності **на базі закладів загальної середньої освіти міста Києва***.

**За умови організації освітнього процесу за дистанційною формою навчання, проходження практики здійснюватиметься у дистанційній формі, а її задачі будуть відповідно скориговані в бік збільшення завдань на розроблення діагностичного інструментарію, дидактичних матеріалів, створення відео-уроків, дистанційних уроків/занять, аналіз теле- та відео- уроків, які проводить МОН України та/або викладені у соціальних мережах тощо. Відповідні завдання будуть представлені в системі електронного навчання Університету.*

Навчально-методичне керівництво і виконання програми навчальної (психолого-педагогічної) практики для студентів непедагогічних спеціальностей першого (бакалаврського) освітнього рівня забезпечує кафедра освітології та психолого-педагогічних наук. До керівництва практикою студентів залучаються викладачі кафедри, представники закладів загальної середньої освіти, на базі яких проводиться практика.

Установчі та звітні конференції з практики організують методисти навчальної частини Факультету інформаційних технологій та математики та представники від кафедри освітології та психолого-педагогічних наук.

6.2. Завдання для самостійної роботи та/або перелік індивідуальних завдань для студентів Педагогічна компонента.

Організаційно-методичні аспекти діяльності педагога

Завдання 1. Спостереження та аналіз (за схемою) 4 уроків інформатики на вибір (Додаток А).

** у випадку дистанційної форми навчання – спостереження та аналіз 4 відеоуроків інформатики на платформі Всеукраїнська школа-онлайн*

Завдання 2. Скласти план та провести портретне інтерв'ю учителя інформатики щодо того як спроектувати й провести "унікальний" урок інформатики для "унікального учня" (Додаток Б).

** у випадку дистанційної форми навчання – створення гугл форми з запитаннями (не менше 10 запитань+загальні відомості про респондента) та відповідями*

Завдання 3 (на вибір).

- Підготувати есе з теми "Унікальний вчитель інформатики + унікальний учень = унікальний урок інформатики" (Додаток В).

- Підготувати навчальний проєкт з теми «Хакнути кліпове мислення сучасних учнів: конструємо якісний урок інформатики» (Додаток Г).

Завдання 4 (на вибір). Розробити освітній проєкт "Унікальний освітній простір для унікального уроку інформатики" або «Небанальний гурток інформатики у банальній школі» (групова робота, 2-3 особи) (Додаток Д, Є).

6.3. Обов'язки та права студентів під час проходження практики

Студент-практикант зобов'язаний:

- Взяти участь в установчій та звітній конференціях з практики.
- Своєчасно та якісно виконувати всі види завдань, які передбачені програмою практики і відповідними інструкціями.
- Організовувати власну діяльність відповідно до нормативно-правових вимог, що регламентують освітній процес ЗВО.
- Своєчасно здати звітну документацію керівникові практики.

Студент-практикант має право:

- Отримувати консультації стосовно практики від керівника кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
- Вносити пропозиції щодо вдосконалення напрямів підготовки студентів до практики, її організації та проведення.

6.4. Обов'язки керівників практики від Університету та бази практики

Керівники психолого-педагогічної практики:

- Координують діяльність студентів, беруть участь в установчій та звітній конференціях, здійснюють консультативну роботу, перевіряють документацію, оцінюють результати практики.

Керівники від бази практики:

- Відповідають за виконання програми навчальної (психолого-педагогічної) практики з розділів, що передбачені програмою.
- Розподіляють практикантів за відповідними навантаженням для виконання всіх видів роботи передбачених програмою практики.
- Контролюють відвідування студентами-практикантами баз практики в термін передбачений розпорядженням Факультету.
- Надають консультації студентам-практикантам з питань підготовки і виконання всіх видів робіт передбачених програмою практики.
- Перевіряють звітну документацію передбачену програмою практики.
- Оцінюють якість виконання всіх видів робіт передбачених програмою практики.
- Беруть участь у підведенні підсумків навчальної (психолого-педагогічної) практики.

7. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Макс. к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Педагогічна компонента			
Спостереження й аналіз уроків	10	4	40
Портретне інтерв'ю	10	1	10
Есе/навчальний проєкт	20	1	20
Освітній проєкт	30	1	30
Разом			100
Максимальна кількість балів: 100			

7.2. Перелік звітної документації

1. Індивідуальний план студента, що ґрунтується на послідовному виконанні основних етапів практики і вимогах до неї.
2. Детальний аналіз 4-х уроків інформатики (протокол спостереження).
3. План інтерв'ю з вчителем інформатики, перелік запитань та зміст відповідей (з аналізом).
4. Есе або опис навчального проєкту (на вибір).
5. Опис освітнього проєкту (на вибір).

7.3. Вимоги до звіту про практику

Звіт презентують студенти на звітній конференції. Обов'язковою умовою є створення презентації (відео) проходження практики. Оцінюється чіткість, логічність звіту, конструктивність висновків.

7.4. Система контролю та критерії оцінювання

Контроль роботи студентів під час проходження ними навчальної (психолого-педагогічної) практики відбувається відповідно до її завдань.

Таблиця 7.4.1

Критерії оцінювання портретного інтерв'ю вчителя інформатики (педагогічна компонента)

1-5 балів	питання інтерв'ю та отримані відповіді зовсім не розкривають унікальність особистості педагога та його досвіду
6-10 балів	питання інтерв'ю та отримані відповіді слабо презентують унікальність особистості педагога та його досвіду
11-15 балів	питання інтерв'ю та отримані відповіді переважно цікаві й продуктивні, проте деякі з них слабо презентують унікальність особистості педагога та його досвіду
16-20 балів	питання інтерв'ю цікаві, продуктивні, відповіді респондента розлогі й деталізовані, а презентований педагогічний досвід дійсно унікальний

Таблиця 7.4.2

Критерії оцінювання есе

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення	Бал
Теза	Сформульовано тезу, яка презентує власну, незмінну впродовж усього викладу позицію щодо порушеної в завданні проблеми	5
	У роботі немає вправного формулювання тези, але є речення та ключові слова, що відбивають власний погляд на обговорювану проблему	0
	Не сформульовано тези. Зміст висловлення свідчить про відсутність власної позиції щодо порушеної проблеми й несформованість того чи іншого погляду на неї. Теза не відповідає запропонованій темі	-5
Аргументи	Подано розвиток власної думки, наведено доречний і переконливий аргумент (доказ, підстава для обґрунтування, підтвердження висловленої тези), який пов'язує тезу з прикладами.	5
	Не наведено жодного аргументу для обґрунтування тези або наведений аргумент не є доречним	0
Логічність, послідовність	Висловлювання демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу). Заявлена теза послідовно доводиться. Учасник постійно тримає порушену ним проблему у фокусі своєї уваги, не відступаючи вбік. Учасник висловлює думки в певній послідовності, відбирає лексичний матеріал і мовленнєві засоби відповідно до теми й ситуації	5
	Помітне відхилення від обговорюваної теми, є порушення логічності, цілісності, послідовності. Робота не структурована за абзацами.	0
	Логіки викладу, цілісності й послідовності думки немає.	-5
Висновок	Наприкінці власного висловлювання учасник робить підсумок зі свого доведення, указуючи на те, яку думку (позицію) він урешті тримав у полі зору, коли наводив аргументи й приклади. Висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. Висновок є останнім абзацом роботи	5

	Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами	0
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловлюванні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	-5

Таблиця 7.4.3

Критерії оцінювання навчального проєкту

1-5 балів	Мета і завдання поставлені формально; структура і план уроку не відповідають формальним вимогам; матеріал перевантажений зайвими фактами, ключові теоретичні положення не виділені; наочні посібники і дидактичні матеріали не використовуються; методи і прийоми не відповідають меті і завданням уроку, змісту і характеру навчального матеріалу, особливостям учнів; робота не сприяє розвитку пізнавальних процесів учнів та формуванню їх особистості
6-10 балів	Мета і завдання уроку поставлені, але без будь-якої системи; план уроку складений за шаблоном, без врахування особливостей аудиторії; матеріал дібрано переконливий, але одноманітний; не використовуються додаткові дидактичні матеріали та посібники; обрані методи і прийоми відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, але не відповідають меті і завданням уроку, особливостям учнів; облік і контроль передбачено, але має формальний характер
11-15 балів	Мета і завдання не завжди чітко сформульовані; структура і план уроку обґрунтований, але не коригується з особливостями учнів; теоретичний матеріал викладено чітко, переконливо, але не сформульовані висновки; наочні матеріали і посібники дібрано раціонально, але не завжди використовуються ефективно; завдання диференційовані за одним з параметрів (обсяг, зміст, складність); методи та прийоми, які застосовуються, відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, але без врахування «кліпового» мислення учнів;
16-20 балів	Цілі та завдання уроку чітко визначені; план і формат уроку відповідає особливостям «кліпового» мислення сучасних учнів; усі частини уроку органічно пов'язані; завдання оптимально підібрані (форма, обсяг, записи, облік індивідуальних особливостей); продумано можливість для самостійної роботи та під керівництвом педагога; є завдання для контролю, самоконтролю, перевірки і самоперевірки; продумано ключові і складні моменти уроку, прописано методику їх пояснення; контент уроку сприяє розвитку пізнавальних процесів в учнів, формуванню особистісних якостей та позитивного ставлення до навчання; урок має оптимальний ритм та різні види діяльності.

Таблиця 7.4.4

Критерії оцінювання освітнього проєкту

1-6 балів	ступінь інформативності та аргументованості представленої ідеї
1-6 балів	ступінь унікальності та креативності представлених ідей
1-6 балів	повнота розкриття представленої концепції з опорою на досягнення психолого-педагогічної науки
1-6 балів	ступінь представлення унікального внеску кожного учасника групи на фоні загальної колаборації й взаємопідтримки
1-6 балів	нестандартний підхід до презентації та захисту проєкту

7.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного проходження

8. Рекомендовані джерела

Основна література (педагогічна компонента):

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч.посіб. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566с.
2. Михалюк А.М. Педагогіка : інтерактивний контент : навчально-методичний посібник. Київ : Видавництво «Каравела», 2023. 244 с.
3. Педагогіка (у логічно-структурних схемах та таблицях) : навчальний посібник / уклад. А. А. Марушкевич, Є. С. Спіцин, Н. В. Кошечко. К. : ЦП «Компринт», 2020. 91 с.

Додаткова література:

1. Вікова та педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Просвіта, 2001 – 416 с.
2. Навчальна та виробнича практика з психології: методичні рекомендації / [Укладачі: В. В. Горбунова, І. С. Загурська та ін.]; під заг. ред. Л. П. Журавльової, О. В. Мазяра. – Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 77 с.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
4. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., доповн. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 57 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

ЗВІТ

про проходження

навчальної (психолого-педагогічної) практики (педагогічна компонента)

СТУДЕНТА _____ КУРСУ _____ групи

(назва факультету)

шифр та назва спеціальності

(прізвище, ім'я, по-батькові студента)

(база проходження практики)

Керівник від бази практики _____

За період практики спостерігав (ла) _____ уроків математики

ГРАФІК СПОСТЕРЕЖЕННЯ УРОКІВ

№	Дата	Тема уроку	Клас
1			
2			
3			
...			

СХЕМА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА АНАЛІЗУ УРОКУ
Загальні відомості про урок

Дата _____ Предмет _____ Клас _____
 Тема уроку _____
 Мета уроку: навчальна _____
 виховна _____
 розвивальна _____
 Тип уроку _____

ХІД ТА ЗМІСТ УРОКУ

	ХАРАКТЕРИСТИКА
Початок уроку	своєчасний початок уроку, наявність організаційного моменту, налаштування учнів на роботу, організація уваги і готовності учнів до роботи,
Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку	дотримання гігієнічних вимог (повітряного, теплового, світлового режимів тощо).
Дотримання загальнопедагогічних вимог щодо уроку:	дидактичних, виховних, розвивальних, психолого-фізіологічних, дотримання вимог безпеки.
Тип уроку	урок засвоєння нових знань, урок формування нових умінь і навичок, комбінований урок та ін.
Зміст уроку, завдання уроку	відповідність теми уроку навчальній програмі; наявність чіткого, логічного плану уроку; зв'язок уроку з життям і досвідом учнів; доцільний відбір навчального матеріалу
Використання різноманітних методів та прийомів навчання	за джерелом знань (словесні, наочні, практичні), за рівнем самостійної навчальної діяльності (проблемний виклад, проблемні ситуації, дослідницький метод), інтерактивні методи.
Продуктивність та різноманітність видів навчально-пізнавальної діяльності учнів	індивідуальної, парної, групової, колективної тощо.
Раціональність та ефективність засобів навчання	слово вчителя, особистий приклад учителя, різні види наочності тощо.
Формування пізнавального інтересу учнів на уроці	створення проблемних ситуацій, навчальні дискусії, ефект здивування, емоційність тощо.
Реалізація на уроці основних складових виховання	розумового, морального, фізичного, трудового, естетичного, екологічного, правового.
Раціональність та ефективність методів і прийомів контролю результатів оволодіння навчальним матеріалом	педагогічне спостереження, контрольні випробування, тестова перевірка, практична перевірка тощо.
Обґрунтоване та мотивоване оцінювання навчальної діяльності учнів	відповідно до критеріїв оцінювання з навчального предмету за 12-бальною системою.

Поведінка вчителя на уроці	вміння організувати навчальну діяльність учнів, забезпечити трудову дисципліну; уміння розподіляти та зосереджувати увагу, діяти у публічній ситуації; уміння активного слухання; комунікативні вміння; володіння педагогічним тактом; володіння педагогічною технікою; культура педагогічного спілкування; толерантність; культура педагогічного мовлення; темп роботи; стиль і тон роботи (жвавий, рішучий, повільний, байдужий); спостережливість, винахідливість, емоційність
Завершення уроку	підсумок уроку, мотивоване виставлення оцінок, повідомлення домашнього завдання, проведення інструктажу щодо його виконання
Результат уроку	досягнення мети; виконання плану уроку; освітнє, виховнє, розвивальнє значення уроку

Висновки (5-6 речень, що узагальнюватимуть ваш аналіз уроку): _____

Результати педагогічних спостережень: (вказіть яких нових знань та умінь ви набули, що зрозуміли про технологію і техніку аналізу уроків, які висновки зробили щодо їх конструювання та проведення тощо) _____

Додаток В

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Інтерв'ю (англ. interview - обмін поглядами, фактами, відомостями, від inter – між та view - погляд, думка) — це спілкування інтерв'юера (той, хто бере інтерв'ю) та респондент(ів).

Портретне інтерв'ю. Людина, у якої беруть інтерв'ю, займає центральне місце в темі розмови. Таке інтерв'ю беруть, щоб познайомитися з самою людиною, дізнатися про її досягнення і зрозуміти особливості внутрішнього світу, окреслити її соціально-психологічну та емоційну характеристику, виявити її систему особистісних та професійних цінностей, установок й переконань

У правильно побудованому інтерв'ю виділяють три фази:

- попередня інформація (дає уявлення (загальні відомості) про особу респондента

:

- ПІБ,
- освіта і кваліфікація,
- кваліфікаційна категорія (Спеціаліст; Спеціаліст I категорії; Спеціаліст II категорії; Спеціаліст вищої категорії),
- педагогічне звання (Викладач-методист; Учитель-методист; Вихователь-методист; Педагог-організатор-методист; Практичний психолог – методист; Керівник гуртка – методист; Старший вожатий – методист; Старший викладач; Старший учитель; Старший вихователь; Майстер виробничого навчання I категорії; Майстер виробничого навчання II категорії)
- стаж педагогічної діяльності
- нагороди, грамоти, подяки тощо

- ядро (основний зміст) - тут увагу спрямовано на об'єкти (тема інтерв'ю) і

цілі комунікації;

- резюмування полягає у виробленні кінцевої тези і підбитті підсумків.

Головні правила проведення інтерв'ю (дистанційно) такі:

- Визначте тему та/або героя інтерв'ю. Встановіть контакт із майбутнім співрозмовником: знайдіть його контактні дані (якщо це ваш перший контакт), домовтеся про час, місце, можливо, тривалість «розмови», її мету, подальше використання зібраної інформації тощо.
- Зберіть інформацію про тему та героя інтерв'ю. Продумайте запитання, використовуючи зібрану інформацію про тему та співрозмовника.
- Продумайте, як ви ілюструватимете запитання.
- Запитуйте про професійне, а вже потім про особисте.
- Включайте як відкриті, так і закриті запитання, даючи змогу респонденту перепочити від друкування тексту.
- Не запитуйте про те, що всім відомо та зрозуміло. Досліджуйте тему з нового ракурсу, ставте нетривіальні запитання.
- Зацікавте співрозмовника! Найпростіше – зацікавити своєю зацікавленістю
- Запитання формулюйте недвозначно й чітко. Не допускайте некоректних запитань.
- Стежте за часом. Оптимальний час, який готовий витратити респондент на письмові відповіді – 10-15 хв.
- Завершіть інтерв'ю питаннями, що дозволять підбити підсумки.
- Подякуйте співрозмовнику за щирість та витрачений час.
- Після інтерв'ю одразу розшифруйте матеріал та обміркуйте, як його подасте.
- Подумайте, яка додаткова інформація необхідна, що незрозуміле потребує уточнення.
- Ознайомте героя інтерв'ю зі своїм есе (за домовленістю).
- Якщо ваш співрозмовник є користувачем соцмереж і ви ще не додали його в друзі, зробіть це. Якщо ваш співрозмовник користувач соцмереж, розмістіть на своїй сторінці посилання на інтерв'ю (з дозволу респондента), відмітивши героя.
- Через певний час – перетелефонуйте або напишіть герою інтерв'ю, нагадайте, хто ви, коли та з якого приводу ви спілкувалися (якщо буде така потреба), і ненав'язливо поцікавтесь, чи має ваш співрозмовник свіжі новини, варті висвітлення.

Помилки, яких слід уникати:

- Неврахування складу аудиторії, її віку, освіти, інтересів, запитів. Питання й відповіді мають бути обов'язково зрозумілі та цікаві респондентів, вам та вашим одногрупникам.
- Формулювати запитання потрібно таким чином, щоб: на нього не можна було відповісти «так» або «ні»: аудиторію цікавлять не однозначні відповіді, а висловлення особою її точки зору; воно не підказувало відповідь; воно не «розпадалося» на два, а то й більше запитань; воно не

містило коментарі та особистісні оцінки; не включало перебільшення; не було занадто складним; не було довшим за очікувану відповідь.

Вдале інтерв'ю — це сума ретельної підготовки, уважності під час розмови й подальшої успішної комунікації після виходу матеріалу. Адже недарма кажуть, що мета першої зустрічі — домогтись другої. А здатність зрозуміти й розкрити людину до кінця — узагалі творять дива.

Корисні посилання (зважте на те, що ваше інтерв'ю буде дистанційним):

<https://nubip.edu.ua/node/57737>

<http://surl.li/atgfg>

<http://surl.li/atgfj>

<https://medialab.online/news/borri/>

<https://school-cj.org/courses/journalism/lesson-4>

<http://surl.li/atgfr>

Додаток Г

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ЕСЕ:

1. Текс набирається на комп'ютері (Times New Roman 14, полуторний інтервал).
2. Обсяг роботи – від 4000 до 6000 тисяч знаків (без пробілів) або 3-5 сторінок.
3. На першому аркуші необхідно обов'язково вказати назву есе, прізвище, ім'я й групу автора.
4. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, посилання на веб-сайти та інші джерела інформації.

Довідкові матеріали:

Есе - твір-міркування невеликого обсягу з вільною композицією, що виражає індивідуальні міркування студента з конкретного питання, проблеми й свідомо не претендує на повноту й вичерпне трактування теми.

Есе передбачає вираження студентом своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, вміння аналізувати, інтерпретувати інформацію, формулювати висновки і давати власну оцінку, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу. Це також вільний стиль з можливими елементами імпровізації. Завданням есе, *на відміну від розповіді*, є інформація або пояснення, а не драматичне зображення або переказ якої-небудь життєвої ситуації. Есе досягає своєї мети за допомогою прямого авторського вислову, для чого не вимагається створення ні вигаданих персонажів, ні сюжету, що пов'язує їх. Це твір, який базується на творчому підході людини до розкриття поставленої в початковому тексті завдання, яке необхідно підтверджувати аргументами і фактами.

Характерною особливістю есе є його «адресність»: есе спрямоване на підготовленого читача. Тим самим така «адресність» дозволяє студенту зосередити увагу на розкритті нового змісту. До ознак академічного есе належать *персоналізація, критичність* (головна мета – виразити власну думку, наводячи переконливі аргументи), *точність, ясність, багатство думки, логічність викладу думок, формальність, вживання термінів* замість загальноживаних слів, наявність *безособових конструкцій, пасивного стану, авторського «я»* замість «ми».

СТРУКТУРА ЕСЕ:

Побудова есе — це розкриття теми, що засновано на класичній системі доказів.

For & Against Essays

Есе «За і Проти» – в даному типі есе основним завданням стоїть розглянути дві існуючі точки зору. Важливо об'єктивно оцінити обидві позиції і висловити своє розуміння кожної зі сторін.

Структура:

- 1) Введення (тут важливо охарактеризувати тему, про яку йтиме мова, не висловлюючи свою власну думку).
- 2) Основна частина (тут важливо висловити аргументи «за» та «проти», навести приклади і докази). Рекомендуємо поділити основну частину на два абзаци: один – «за», та один «проти».
- 3) Висновок (в даному розділі ви підводите підсумки і додаєте все вище перелічене).

Opinion Essays

«Особиста думка» – в даному типі есе важливо не лише висловити свою позицію щодо тієї чи іншої проблеми, але й розглянути проблему з різних точок зору, наводячи переконливі аргументи на підтримку своєї думки.

Структура:

- 1) Введення (тут важливо вказати питання, яке розглядатиметься, а також Вашу позицію щодо нього).
- 2) Основна частина (важливо вказати думки, протилежні Вашій, пояснити, чому вони мають право на існування, а також навести аргументи на користь Вашої думки).
- 3) Висновок (в даному розділі Ви ще раз висловлюєте свою точку зору іншими словами).

Solutions to problems

В есе «Вирішення питань» важливо поставити певну глобальну проблему, потім розглянути шляхи її вирішення.

Структура:

- 1) Введення (тут Ви заявляєте про проблему).
- 2) Основна частина (важливо показати можливі шляхи вирішення проблеми і її наслідки).
- 3) Висновок (в даному розділі Ви висловлюєте свою власну думку про вирішення проблеми).

Як НЕ слід писати есе

- НЕ вносьте в есе інформацію, яка не підтверджує вашу думку.
- НЕ треба писати особисту біографію, детальні подробиці вашого життя.
- НЕ бійтесь починати спочатку, якщо вже написана робота не відповідає на питання есе.
- НЕ намагайтеся злякати всіх надзвичайним словниковим запасом.
- НЕ використовуйте загальний набір банальних фраз та тверджень.
- НЕ перебільшуйте.
- НЕ будуйте роботу лише на простих реченнях.
- НЕ використовуйте цитати без імені автора.
- НЕ здавайте роботу, не перевіривши її

Додаток Д

Етапи підготовки навчального проєкту:

1. Планування. Перегляньте довідкові матеріали [тут](#) і [тут](#); визначте загальну мету та концепцію проєкту; доберіть необхідні ресурси; визначте основні кроки у досягненні поставленої мети, джерела, засоби і методи збору інформації, форми та засоби презентації результатів тощо.

2. Виконання проєкту Розробіть мапу практичних кроків з конструювання уроку нового формату для учнів з «кліповим» мисленням, реалізуйте їх у вигляді плану-конспекту; оформіть результати виконання завдань у вигляді проєкту; підготуйте виступ щодо його презентації.

3. Презентація проєкту Слідкуйте за часом та взаємодійте з аудиторією, будьте унікальними й неповторними.

Додаток Є

Етапи підготовки та структура освітнього проєкту:

1. Планування. Сформууйте команду, визначте загальну мету та концепцію проєкту, необхідні ресурси та основні кроки у досягненні поставленої мети,

джерела, засоби методи збору інформації, форми та засоби презентації результатів тощо.

2. **Виконання проекту** (розподіліть завдання або низку практичних кроків до поставленої мети, реалізуйте їх; оформіть результати виконання завдань у вигляді спільного проекту; підготуйте виступ щодо його презентації).

3. **Презентація проекту** (слідкуйте за часом та взаємодійте з аудиторією, будьте унікальними й неповторними).

Орієнтовна структура освітнього проекту

№	Етапи	Зміст
1.	Обґрунтування необхідності проекту	Варто обрати тему проекту. У проекті слід переконливо довести актуальність обраної проблеми, розкрити значущість вирішення даної проблеми для підвищення якості освітнього процесу закладу загальної середньої освіти. Таким чином, опис проблеми передбачає формулювання відповідей на такі запитання: <ul style="list-style-type: none"> ✓ чому виникла необхідність у виконанні проекту? ✓ чому вирішення даної проблеми є пріоритетним завданням?
2.	Мета і завдання проекту	Варто сформулювати мету проекту, яка розкриватиме суть задуманого проекту. Відповідно до мети проекту варто сформулювати освітні, виховні та соціальні завдання, що виконуватимуться впродовж реалізації проекту.
3.	Учасники проекту	Варто зазначити цільову аудиторію (вчителі, учні, батьки) проекту, критерії до їх відбору, а також описати якісний та кількісний склад цільової аудиторії, з якою потрібно працювати в рамках проекту.
4.	Опис проекту: стратегія і механізм досягнення поставлених цілей	В процесі вибору стратегії і підходів щодо досягнення поставленої мети варто обґрунтувати вибір способів вирішення проблеми. Варто описати заходи, які необхідно організувати і провести для вирішення поставлених завдань проекту.
5.	Прогнозовані короткострокові і довгострокові результати реалізації проекту	Короткострокові результати – це підсумки, які отримують безпосередньо після виконання проекту. Довгострокові – це результати, які можуть з'явитися в перспективі, через деякий час після завершення проекту. Результати варто зпланувати шляхом співвіднесення їх із поставленою метою і завданнями проекту.
6.	Оцінка ризиків та заходи, заплановані для мінімізації впливу таких факторів ризику	Варто оцінити можливі ризики, які можуть вплинути на реалізацію проекту. Варто провести якісний і кількісний аналіз ризиків і умов їх виникнення. Якісна оцінка ризику визначає ступінь його важливості, а кількісний – дозволяє встановити ймовірність виникнення ризиків у проекті. На основі аналізу здійснюється вибір процедур і методів щодо зниження негативних наслідків.
7.	Промоушн проекту	Варто описати розвиток проекту після його закінчення запропонувавши механізм просування результатів проекту. Слід вказати яким чином результати проекту можуть бути використані в подальшому в закладі загальної середньої освіти, іншими організаціями в регіоні, в інших містах. Варто зазначити способи інформування освітянського середовища про отримані результати діяльності за проектом та вказати шляхи щодо отримання зворотнього зв'язку.
8	Презентація проекту	Підготувати презентацію власне самого проекту унікального освітнього простору

Кейс «Як запустити гурток у школі»

1. Ознайомтеся з [Методичними рекомендаціями щодо організації гурткової роботи в школі.](#)

2. Розробіть концепцію небанального математичного гуртка. Для цього виконайте такі кроки:

- Обґрунтуйте концепцію діяльності гуртка, його роль, мету, освітні, виховні та соціальні завдання, що реалізовуватимуться впродовж року, переконливо доведіть значущість його відкриття для вирішення проблеми підвищення якості освітнього процесу ЗЗСО.
- Окресліть свою цільову аудиторію, критерії для їх відбору (учні обдаровані, усі, хто виявив інтерес тощо), її особливості, якісний та кількісний склад.
- Опишіть стратегію і механізми досягнення поставлених завдань (способи участі цільової аудиторії, виконавці діяльності за проектом, план організаційних дій із запуску проекту, їх послідовність).
- Придумайте «чіпляючу» назву гуртка.
- Складіть навчальну програму гуртка на рік (дата, місце, назва, відповідальні, прогнозовані короткострокові і довгострокові результати, потреба в інструктажі, його різновидах тощо).
- Емоційна насиченість проекту (варто спрогнозувати емоційний стан учасників в процесі реалізації мети і завдань, сформулювати рекомендації щодо оптимізації емоційної сфери учасників проекту).
- Промоушн гуртка (варто описати заходи та механізми просування ідеї, способи інформування цільової аудиторії для залучення, підтримки зворотного зв'язку та інформування про отримані результати).
- Проведення пробного заняття (варто описати його тему, мету, завдання, залучених осіб, ключових моментів).